

INATSIARTUT

Lovudvalget
-/ HER

Dato: 15-05-2015
J.nr.: 01.34.05-00002

Høringssvar vedr. FM2015/148 Forslag om ændring af Inatsisartuts Forretningsorden

Lovudvalget har ved skrivelse af 30. april 2015 anmodet Udvalget for Forretningsorden om bemærkninger til ovenstående lovforslag, idet Lovudvalget har stillet 14 konkrete spørgsmål til besvarelse af Udvalget for Forretningsordenen. Af disse spørgsmål er de 13 konkret knyttet til det af Formandskabet fremsatte forslag til ændring af forretningsordenen. Det sidste spørgsmål er knyttet til en henvendelse fra et parti vedr. muligheden for at modtage internationale gæstetalere i Inatsisartut.

Udvalget for Forretningsorden finder afsluttende anledning til at fremkomme med en yderligere tilkendegivelse på baggrund af drøftelser i Formandskabet vedrørende taletiderne, hvilket bliver nærværende skrivelser sidste punkt.

Nærværende sag har været drøftet på et møde i Udvalget for Forretningsordenen den 11. maj 2015. På mødet deltog følgende medlemmer af Inatsisartut: Lars-Emil Johansen, Justus Hansen, Steen Lyng, Jens Immanuel, Anthon Frederiksen, Agathe Fontain og Juliane Henningsen.

Ad 1. Ser Forretningsordensudvalget alternative muligheder for at afhjælpe de eksisterende problemer med at finde tidspunkter til gennemførelse af udvalgs møder og udvalgsrejser?:

Lovudvalget konstaterer, at Formandskabet har foreslået, at antallet af medlemmer i udvalgene sættes fast til 5 medlemmer, idet 7-mandsudvalgene har medført en tendens til, at flere udvalgs møder holdes i weekender og om aftenen, hvilket er besværligt for medlemmerne og i dårlig harmoni med ønskerne om at gøre Inatsisartut til en mere familievenlig arbejdsplads.

Lovudvalget anfører videre, at 7-mandsudvalgene har gjort det sværere i praksis at gennemføre udvalgsrejser og presset udvalgenes rejsebudgetter.

Da der under behandlingen af forslaget i Salen kom flere holdninger til udtryk i denne sag ønsker Lovudvalget oplyst, hvorvidt Udvalget for Forretningsorden ser alternative muligheder for at finde tidspunkter til udvalgs møder og udvalgsrejser samtidig med, at ønskerne om at begrænse weekendarbejde tilgodeses?

INATSIARTUT

Udvalget kan på nuværende tidspunkt ikke pege på alternative muligheder for at begrænse det anførte og ganske reelle problem. Udvalget finder således, at det rent principielt er ønskeligt, at udvalgsmøder og rejser i vidt omfang finder gennemføres på tidspunkter, hvor det er belejligt for alle deltagere og er familievenligt. Imidlertid må udvalget også erkende, at det politiske arbejde ikke kan sammenlignes med et almindeligt lønarbejde til afvikling i tidsrummet 8-16 på hverdage. Dette er et grundvilkår, som man må indrette sig efter, når man vil gå ind i politik, idet skæve arbejdstidspunkter selvfølgelig skal søges undgået, hvor det er muligt.

Udvalget har forsøgsvis overvejet, hvorvidt en større brug af stedfortrædere i udvalgsarbejdet, herunder på rejser, kan bidrage til en større grad af fleksibilitet. En større brug af stedfortrædere rummer dog sine egne, velkendte problemer, og hertil kommer, at stedfortræderne jo selv vil være medlemmer af andre udvalg, hvorfor en større brug af stedfortrædere ikke kan løse problemet.

Ad 2. Ser Forretningsordensudvalget det som muligt og hensigtsmæssigt, at sikre alle partier plads i samtlige udvalg?:

Lovudvalget konstaterer, at de nugældende regler ved anvendelse af den d'Hondtske metode jfr. § 27 i Inatsisartuts nugældende forretningsorden som udgangspunkt sikrer, at de partier, som har flertal i Salen, også har flertal i udvalgene¹. Hermed sandsynliggøres, at der er harmoni imellem udvalgenes indstillinger og beslutningerne i Inatsisartut.

Lovudvalget bemærker endvidere, at der gælder særlige regler for Udvalget for Forretningsordenen, idet nævnte udvalg sammensættes af medlemmerne af formandskabet suppleret med et medlem fra hvert parti, som ikke sidder i formandskabet. Hermed foreligger imidlertid også muligheden for, at flertallet i Udvalget for Forretningsordenen ikke svarer til flertallet i Salen.

Lovudvalget konstaterer endelig, at ønsket om at sikre alle partier plads i samtlige udvalg vil kunne være vanskeligt gennemførligt i praksis, idet det vil være uoverkommeligt for de mindste partier med f.eks. 2 mandater at være repræsenterede i samtlige udvalg.

Samlet anser Lovudvalget således, at der både kan være fordele og ulemper ved at ændre på reglerne, således at det sikres, at alle partier er repræsenteret i ethvert udvalg. Lovudvalget anmoder om Udvalget for Forretningsordens kommentar hertil.

Udvalget for Forretningsordenen er enig med Lovudvalget i, at det rent principielt kan forekomme ønskværdigt, at alle partier er repræsenterede i samtlige udvalg. Det må imidlertid anerkendes, at det vil kunne være meget vanskeligt at tilsikre dette princip i praksis under en parlamentarisk sammensætning med et eller flere ganske små partier. Med etableringen af valgtekniske samarbejder giver den d'Hondtske metode allerede i dag mulighed for, at de mindre partier forhandler sig til udvalgsposter i relevante udvalg i et omfang, som de i praksis kan overkomme

¹ Under forudsætning af, at koalitionen ikke udpeger medlemmer af oppositionen til udvalgene. Dette er lejlighedsvist forekommet.

INATSIARTUT

at varetage. Dette har medført, at samtlige partier i Inatsisartut aktuelt er repræsenterede i udvalgene i Inatsisartut. Udvalget ser derfor ikke grundlag for at foreslå ændringer i § 27 i Forretningsordenen.

Udvalget finder til gengæld, at det – når den generelle mulighed for at have 7 medlemmer i Udvalgene udgår af Forretningsordenen – bør overvejes at skabe hjemmel til, at der alene i Finans- og Skatteudvalget kan optages tilforordnede medlemmer uden stemmeret og uden ret til at få optaget udtalelser i udvalgets afgørelser eller betænkninger, fra hvert af de partier, som ikke i forvejen er repræsenteret i udvalget. De tilforordnede medlemmer vil skulle være underlagt de samme krav til tavshedspligt m.v. som gælder for udvalgets ordinære medlemmer. Det ønskes med denne ordning tilsikret, at alle Inatsisartuts partier har løbende mulighed for at få indsigt i Finans- og Skatteudvalgets meget vigtige arbejdsområde. En lignende, men dog ikke identisk, model kendes i forvejen fra Udvalget fra Forretningsordenen. En model som skitseret rummer, som påpeget af Lovudvalget, dog den risiko, at incitamentet for de store partier til at indgå valgtekniske samarbejder mindskes, idet særligt de mindre partier i denne model, til enhver tid vil være sikret en plads i Finans- og Skatteudvalget, om end som tilforordnede. Hvis antallet af små partier i Inatsisartut er meget stort, vil det kunne indebære, at det samlede antal pladser i Finans- og Skatteudvalget bliver meget stort. Med den nuværende partifordeling vil det samlede antal pladser i Finans- og Skatteudvalget incl. tilforordnede kunne blive op til 8 medlemmer. Det vil derfor være nødvendigt, at der samtidig, som det i øvrigt kendes fra Folketingets udvalg for Forretningsordenen, sættes et maksimumsantal på medlemmer incl. tilforordnede. Dette maksimumstal bør ikke overstige udvalgets nuværende medlemstal.

Udvalget ser ikke grundlag for en konstruktion, som den ovenfor skitserede, for andre end netop Finans- og Skatteudvalget, idet netop nævnte udvalg har en særlig bevillingsgivende kompetence, som ikke kendes fra andre udvalg.

Ad 3. Ser Forretningsordensudvalget det som hensigtsmæssigt at ændre Forretningsordenen, således at Formands- og næstformandsposten i hvert udvalg skal deles mellem koalition og opposition?:

Det fremgår af § 11, stk. 1, i Forretningsordenen, at et udvalg selv vælger sin formand og næstformand. Da udvalgenes mandatsammensætning normalt svarer til mandatsammensætningen i Salen, er det normalt sådan, at den koalition, der danner Naalakkersuisut, også besætter formands- og næstformandsposterne i udvalgene.

Måtte der imidlertid politisk være ønske om, at formands- og/eller næstformandsposterne i udvalgene i højere grad bestrides af oppositionspartierne, vil dette indenfor de gældende regler i Forretningsordenen uden videre kunne aftales partierne imellem. Såfremt der ikke allerede i dag kan opnås politisk enighed partierne imellem om en sådan målsætning kan der næppe heller opnås politisk enighed om at ændre forretningsordenen med henblik herpå.

Lovudvalget oplyser, at man i Folketinget har indført bestemmelser i Forretningsordenen, som er egnede til at tilsikre en fordeling af udvalgsformandsposter på tværs af regering og opposition.

Med Folketingets nyordning sker også fordelingen af *udvalgsformandsposter* fremover efter d'Hondts metode. De ved den d'Hondtske metode fremkomne delingstal afgør således, i hvilken rækkefølge valggrupperne vælger, hvilke udvalg de ønsker at besætte formandsposten i.

Ordningen omfatter dog ikke følgende udvalg:

- 1) Præsidiet og Udvalget for Forretningsordenen, hvor Folketingets formand er »født« formand og Folketingets første næstformand er »født« næstformand.
- 2) Finansudvalget, hvor formandsposten besættes af et medlem af den regeringsbærende valggruppe.
- 3) Europaudvalget, hvor formandsposten besættes af et medlem af oppositionens valgforbund. I tilfælde af at der er flere oppositionsvalggrupper, besættes formandsposten af den største af disse.

Lovudvalget ønsker oplyst, om udvalget for Forretningsorden vil støtte indførelse af en tilsvarende ordning i Inatsisartut?

Udvalget for Forretningsordenen finder, at der bør medtages bestemmelser i Inatsisartuts Forretningsorden, således at udvalgsformandsposterne fordeles på samme måde som Folketinget netop har besluttet. Udvalget finder, at samtlige udvalg bør omfattes af nyordningen, dog undtaget Formandskabet, hvor Formanden for Inatsisartut er født formand.

Ad 4. Vil den foreslåede ophævelse af udvalgenes pligt til at afgive betænkning være overflødig, hvis forslaget om bortfald af forslag, som ikke er endeligt vedtaget ved Inatsisartutårets afslutning, ikke vedtages?:

Formandskabet har foreslået, at udvalgenes pligt til at afgive betænkning ophæves, således at udvalgene selv bestemmer, hvilke af de til udvalgene henviste forslag, det er politisk relevant at arbejde med.² Forslaget giver udvalgene mulighed for at undlade at behandle forslag, som politisk ses som helt udsigtsløse. Forslaget ses således som egnet til at fremme god lov kvalitet, idet udvalgenes begrænsede ressourcer herved kanaliseres over til de forslag, som – evt. efter ændringsforslag – kan vedtages. Det lovforberedende arbejde forventes styrket herved.

Det vil fortsat være således, at et til et udvalg henvist forslag ikke vil kunne behandles i Salen, før udvalget har afgivet betænkning. Vælger udvalget ikke at afgive betænkning; så kommer forslaget ikke til behandling i Salen. Udvalgene får derved en større kompetence.³

² Der vil dog fortsat være undtagelser, idet særligt Finansudvalget fortsat vil have en egentlig pligt til at afgive betænkning over finanslovsforslaget, jfr. § 16 i Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut.

³ Der vil i øvrigt skulle tages stilling til, hvorledes dagsordenslægningen for samlingerne i praksis skal tilrettelægges, såfremt ordningen vedtages.

Lovudvalget ønsker oplyst, om dette delelement i forslaget vil være overflødig, såfremt en anden del af Formandskabets lovpakke ikke vedtages, nemlig forslaget om at lov- og beslutningsforslag samt forespørgselsdebatter, som ikke er færdigbehandlede ved Inatsisartutårets afslutning, automatisk bortfalder?

Udvalget for Forretningsordenen finder ikke, at de to delelementer i Formandskabets forslag nødvendigvis behøver være sammenhængende. Formandskabets målsætning om at styrke det lovforberedende arbejde ved at fjerne udvalgenes pligt til at afgive betænkning over ethvert forslag, som henvises til udvalgene, vil således fortsat kunne opnås, selvom Inatsisartut måtte beslutte ikke at vedtage, at forslag automatisk bortfalder ved Inatsisartutårets slutning. Udvalget for Forretningsordenen bemærker i denne sammenhæng, at det i Folketinget er overladt udvalgene selv at afgøre, hvorvidt de ønsker at afgive betænkning over henviste forslag.

Udvalget for Forretningsordenen finder imidlertid ikke, at en tilsvarende kompetence bør overlades også Inatsisartuts udvalg.

Det betyder i praksis, at den i Formandskabets forslag i § 1, nr. 10, foreslåede ændring skal udgå.

Udvalget finder ganske vist, at Formandskabets målsætning med forslaget, nemlig at begrænse Inatsisartuts og udvalgenes arbejdsbyrde med forslag, som ikke har udsigt til at blive vedtaget, er yderst støtteværdig, men Udvalget finder endnu ikke, at tiden er parlamentarisk inde til at forsøge sig med en konstruktion som foreslået.

Ad 5. Finder Forretningsordensudvalget, at flertallet i Inatsisartut med sandsynlighed vil misbruge ophævelsen af udvalgenes betækningspligt til at nedprioritere mindretallets forslag?:

Lovudvalget konstaterer, at et flertal i Inatsisartut i dag i teorien kan beslutte, at alle mindretallets forslag ikke skal henvises til udvalgsbehandling. Et flertal kan tilsvarende, ved benyttelse af § 51 i Forretningsordenen, beslutte, at alle mindretallets forslag skal bortfalde allerede ved 1. behandlingen. Det kan endelig tilføjes, at flertallet i Formandskabet, der afspejler flertallet i Salen, i teorien kunne beslutte, at alle mindretallets forslag ikke skal optages på dagsordenen til en samling.

I vores parlamentariske tradition er det heldigvis ukendt, at et flertal på denne vis forhindrer et mindretal i at komme til orde.

Spørgsmålet er herefter, om en ophævelse af udvalgenes generelle pligt til at afgive betænkning over alle de til udvalgene henviste forslag med sandsynlighed vil blive misbrugt af flertallet i udvalgene til at nedprioritere mindretallets forslag eller forslag fra partier, som ikke er repræsenterede i udvalgene.

Udvalget for Forretningsordenen må – i lighed med lovudvalget – konstatere, at der allerede findes en række muligheder for, at et flertal, hvis det vil, kan afskære mindretallets forslag fra at komme til behandling eller drøftelse i både Inatsisartut og i Udvalgene. Disse muligheder benyttes dog kun sjældent, og det kan dertil tilføjes at der i Inatsisartut er en parlamentarisk tradition for at samarbejde bredt i udvalgsarbejdet. Udvalgene har allerede i dag mulighed for frit at få udsat forslag til senere samlinger, men der er intet der tyder på, at det især er mindretallets forslag, som udsættes. At udvalgenes generelle pligt til at afgive betænkning ophæves forventes således ikke at ændre på den eksisterende tradition for bredt samarbejde i udvalgene, ligesom der ikke ses nogen grund til at frygte, at behandlingen af særligt mindretallets forslag vil lide skade herefter.

Da Udvalget for Forretningsordenen, jfr. besvarelsen af spørgsmål 4, imidlertid finder, at denne del af forretningsordensforslaget bør udgå, har ovenstående for nuværende hovedsageligt teoretisk interesse.

Ad 6. Ser Forretningsordensudvalget nogle andre muligheder for at lette presset på udvalgsarbejdet?:

Lovudvalget konstaterer, at flere af Formandskabets forslag har baggrund i et ønske om at lette presset på udvalgsarbejdet. At der er et sådant behov synes der at være generel politisk enighed om, hvilket også ses understreget i det store antal anmodninger om udsættelser af forslag til senere på samlingen eller til næste samling.

Formandskabet har forsøgsvis overvejet, om man til hver samling kunne sætte en kvote på antallet af medlemsforslag fra hvert enkelt medlem. En sådan konstruktion er dog på forhånd opgivet, hvilket der er redegjort fyldestgørende for i forslagets almindelige bemærkninger.

Lovudvalget overvejer som alternativ, at Formandskabet inden hver samling beslutter, hvor mange medlemsforslag, det vil være forsvarligt at behandle indenfor den kommende samlingsperiode. Hvis der fremsættes forslag herudover, kunne det ved lodtrækning afgøres, hvilke medlemsforslag, som optages på den kommende samling, mens de resterende forslag automatisk udsættes til næste samling.

Udvalget for Forretningsordenen ser det ikke umiddelbart som attraktivt at reducere antallet af forslag ved at trække lod imellem de indkomne forslag med henblik på at bortsortere eller udsætte et på forhånd givet antal forslag. En sådan lodtrækning vil ikke nødvendigvis garantere alle partier og medlemmer et ligeligt udfald, og den vil dertil kunne opleves som uretfærdig, i det meget gennemarbejdede og omfattende forslag risikerer at blive bortsorterede/udsat i fh.t. mindre betydningsfulde forslag. Sidst, men ikke mindst, rummer modellen den risiko, at de enkelte partier og/eller medlemmer vil øge antallet af forslag med henblik på at sikre sig bedst mulige muligheder for at få forslag optaget på dagsordenen. Hermed vil modellen virke stik mod hensigten, som var at begrænse presset på udvalgsarbejdet.

Udvalgets medlemmer har herudover ikke andre løsningsforslag, end at ansætte yderligere personale i Inatsisartuts administration, idet Udvalget er bekendt med, at der for nuværende næppe kan tilsikres kontorfaciliteter til yderligere personale. Udvalget er ligeledes klar over, at en forøgelse af Inatsisartuts administration uden en tilsvarende forøgelse af Naalakkersuisuts administration *kan* medvirke til at skabe et disproportionalt forhold imellem de to administrationers kapacitet.

Ad 7. Har Forretningsordensudvalget bemærkninger til forslaget om, at forespørgselsdebatter fremover altid skal være ledsaget af et forslag til Inatsisartutudtalelse?:

Lovudvalget redegør i sit brev for, at muligheden for at fremsætte Inatsisartutudtalelser allerede findes i Forretningsordenen.

Formandskabet har foreslået, at det bliver obligatorisk at fremsætte sådanne sammen med forslag til forespørgselsdebatter, idet Formandskabet har været nødsaget til at give afslag på en række forespørgselsdebatter, eftersom disse emnemæssigt har været alt for brede, og idet disse generelt blot har bestået af en længere problemopremsning uden nogen nærmere overvejelser om, hvorledes disse problemer skal løses. Formandskabet har i forbindelse med behandlingen af disse forslag til forespørgselsdebatter, der altså ikke er blevet optaget på Inatsisartuts dagsordenener, generelt lagt vægt på, at Inatsisartut ikke skal udvikle sig i retning af en diskussionsklub.

Det kan herudover siges at være et almindeligt anerkendt fornuftsprincip, at man, når man påpeger et problem, også bør gøre sig nogen tanker om, hvorledes problemet kan løses.

Formandskabets forslag er således i overensstemmelse med dette princip.

En vedtagelse af Formandskabets forslag må således formodes at medføre, at der vil blive sjældnere, at Formandskabet nødsages til at give afslag på optagelse af forslag til Forespørgselsdebatter på dagsordenen til samlingerne.

Naalakkersuisut har sit svarnotat udtrykt bekymring for, at det vil kunne fremme urealistiske forventninger i samfundet, hvis Inatsisartutudtalelser bliver obligatoriske. Denne bekymring synes at være af ret teoretisk karakter, idet der ikke ses tegn på sådanne urealistiske forventninger i forbindelse med de af Inatsisartut tidligere vedtagne Inatsisartutudtalelser. Naalakkersuisut fandt da heller ikke anledning til at udtrykke tilsvarende bekymring, da muligheden for Inatsisartutudtalelser i sin tid blev indføjet i Inatsisartuts Forretningsorden.

Dette ændrer selvfølgelig ikke på, at en vedtagelse af en Inatsisartutudtalelse ikke må forveksles med vedtagelsen af et beslutnings- eller lovforslag. Forespørgselsdebatter og Inatsisartutudtalelser behandles kun én gang i Salen, og derfor bør Inatsisartutudtalelser af lovtekniske og retssikkerhedsmæssige grunde heller ikke være juridisk bindende for Naalakkersuisut.

INATSIARTUT

Det kan endelig overvejes, som det blev anført ved forslagets 1. behandling, at Inatsisartut under behandlingen af en forespørgselsdebat, bør være stillet frit i forhold til at konkludere på en forespørgselsdebat, hvorfor det kan forekomme uhensigtsmæssigt på forhånd at stille med et forslag til en konklusion på debatten i form af et forslag til Inatsisartutudtalelse. Udvalget for Forretningsordenen må i denne forbindelse henvise til, at det fremgår af den foreslåede ændrede bestemmelse til § 36, stk. 4, at der fremover vil kunne stilles ændringsforslag til et forslag til en Inatsisartutudtalelse. Det kan man som bekendt ikke i dag. Skulle debatten således trække i retning af en anden konklusion, end den forespørgeren oprindeligt havde forestillet sig, vil Inatsisartut derfor frit kunne beslutte dette.

Ad 8. Har Forretningsordensudvalget bemærkninger til forslaget om, at forespørgselsdebatter fremover skal kunne indleveres løbende under samlingerne?:

Formandskabet har foreslået, at der åbnes op for, at forespørgselsdebatter skal kunne indleveres løbende under samlingerne med henblik på at gøre disse mere politisk dagsaktuelle.

Det er målsætningen, at dette dels vil medføre, at forespørgselsdebatterne vil blive oplevet som mere relevante af både Inatsisartut og befolkningen, og dels, at der bliver færre beslutningsforslag til behandling i Inatsisartut og udvalgene, idet medlemmernes forståelige behov for løbende politisk profilering hermed i højere grad kan blive tilgodeset via de dagsaktuelle forespørgselsdebatter.⁴

Naalakkersuisut har i sit svarnotat udtalt, at en minimumsfrist på tre uger er nødvendig for at forberede et svarnotat af tilstrækkelig kvalitet. Såfremt dette imødekommes vil forespørgselsdebatterne ikke i samme grad blive dagsaktuelle. Det kan dertil nok overvejes, om en frist på 3 uger er nødvendig for at forberede et svarnotat på en forespørgselsdebat, når f.eks. § 37 spørgsmål eller gennemførslen af samråd med omfattende spørgsmål ligeledes også under samlingerne findes mulige at besvare med en væsentlig kortere frist.

Dertil kommer, at vedtagelsen af en Inatsisartutudtalelse ikke juridisk binder Naalakkersuisut på samme vis som vedtagelsen af et lov- eller beslutningsforslag. Et svarnotat til en forespørgselsdebat er således i højere grad udtryk for en politisk viljeserklæring og en principiel stillingtagen.

Udvalget føler sig således ikke overbevist om at Naalakkersuisuts ønske om minimum tre ugers frist nødvendigvis bør imødekommes.

Lovudvalget overvejer derudover, om Inatsisartuts administration har ressourcer til at yde bistand med udfærdigelsen af forespørgselsdebatter under samlingerne. Udvalget for Forretningsordenen må til dette for det første bemærke, at der som i dag også fremover må ske en prioritering af Bureauets ressourcer, således at det egentlige betækningsarbejde over de til

⁴ Såfremt denne del af forslaget vedtages vil Formandskabet givetvis beslutte, at der på en fast mødedag hver uge ved den første dagsordenslægning på samlingen kun dagsordenssættes få forslag med henblik på at give plads til løbende forespørgselsdebatter.

INATSIARTUT

udvalgene henviste forslag til enhver tid prioriteres højest.⁵ For det andet finder udvalget, at formkravene for forespørgselsdebatter er mindre krævende end for lov- og beslutningsforslag, og det bør derfor primært være partisekretariaterne, der varetager opgaven med at yde bistand til udfærdigelsen af løbende forslag til forespørgselsdebatter.

Ad 9. Har Forretningsordensudvalget bemærkninger til forslaget om, at ikke vedtagne forslag generelt skal bortfalde ved Inatsisartutårets slutning?:

Der findes i Grundlovens § 41, stk. 4, en bestemmelse svarende til den af Formandskabet foreslåede nye bestemmelse i Forretningsordenen. Bestemmelsen i Grundloven medfører, at alle forslag, som Folketinget ikke har færdigbehandlet ved folketingsårets slutning, automatisk bortfalder.

Hvis denne del af Formandskabets forslag vedtages, vil samme ordning komme til at gælde for Inatsisartut. Det er målsætningen, at Inatsisartut og udvalgene hermed en gang årligt kan "rense ud" i bunken af forslag, som på intet tidspunkt har udsigt til at kunne blive vedtaget. (Der er i forslaget medtaget en mulighed for opretholdelse af forslag på tværs af Inatsisartutår, hvilket behandles under ad 10.)

Naalakkersuisut har i sit svarnotat ikke fundet, at en tilsvarende bestemmelse bør medtages i Inatsisartuts Forretningsorden, idet Naalakkersuisut finder, at Inatsisartut i ethvert tilfælde principielt bør træffe en aktiv beslutning om ikke at vedtage et lov- eller beslutningsforslag fremfor at dette blot bortfalder. Naalakkersuisuts svarnotat forholder sig dog ikke til, at forslag allerede i dag bortfalder ved Naalakkersuisutformandens udskrivelse af valg uden at dette dog opleves som et principielt problem.

Ligeledes forholder svarnotatet sig ikke til, at et udvalg i praksis med de i dag gældende regler til enhver tid kan udsætte sin behandling af et forslag på ubestemt tid, således at forslaget bortfalder ved valgperiodens udløb, uden at Inatsisartut på nogen måde inddrages i denne beslutning.

Endelig har der så vidt vides heller ikke været rejst en principiel kritik svarende til Naalakkersuisuts bekymring af § 41, stk. 4, i Grundloven.

Udvalget finder herefter, at den eventuelle vedtagelse af denne del af forslaget må bero alene på, om Inatsisartut finder, at forslagets målsætning er støttværdig, nærmere end på den af Naalakkersuisut anførte tilsyneladende principielle betragtning.

Det er herefter Udvalgets vurdering, at det er på sin plads, at forslag bortfalder ved Inatsisartut årets afslutning, med mindre andet besluttes.

⁵ Det gælder f.eks. i fh.t. bistand til udfærdigelsen af § 37 spørgsmål, planlægning af udvalgsrejser og rådgivning i øvrigt.

Ad 10. Har Forretningsordensudvalget bemærkninger til forslaget om, at ikke vedtagne forslag, som står til at bortfalde, kan opretholdes også i det kommende Inatsisartutår?:

I forlængelse af foregående spørgsmål har Lovudvalget bemærket, at et forslag, som står til at bortfalde, vil kunne opretholdes i det kommende Inatsisartutår, såfremt forslagsstiller, eller det udvalg som måtte behandle forslaget, giver meddelelse herom på frisdagen. Fristdagen er 5 uger inden en samling begynder. Inatsisartutåret begynder 2. fredag i september.

Lovudvalget overvejer, om det er hensigtsmæssigt, at et forslag kan opretholdes, idet formålet med at "rense ud" i bunken af afventende forslag hermed i praksis kan modvirkes.

Udvalget for Forretningsordenen finder, at såfremt det tilføjes til Forretningsordenen, at ikke-vedtagne forslag automatisk bortfalder ved Inatsisartutårets slutning, så vil det være hensigtsmæssigt, at der uden unødigt besvær gives mulighed for at opretholde forslagene også i det kommende Inatsisartutår. I modsat fald risikerer man et stort antal genanmeldelser af tidligere anmeldte, men ikke færdigbehandlede forslag, hvorved Inatsisartut vil kunne blive belastet af et større antal 1. behandlinger af forslag, som har været 1. og måske endda 2. behandlet en gang tidligere. Dette ville ikke være hensigtsmæssigt.

Man bør i den forbindelse være særligt opmærksom på, at det fremgår af Formandskabets forslag, at der skal gives meddelelse *på frisdagen*, såfremt et forslag ønskes opretholdt i det kommende Inatsisartutår. Fristdagen ligger sædvanligvis et antal uger før Inatsisartutårets slutning. Det betyder, at i de tilfælde, hvor der ikke på frisdagen er givet meddelelse til Formandskabet om at et forslag ønskes opretholdt i det kommende Inatsisartutår, da vil det ikke være muligt at genanmelde forslaget til den umiddelbart følgende efterårssamling, men først til det følgende års forårssamling. Der vil til den tid være gået mindst ét år, siden forslaget sidst blev 1. behandlet af Inatsisartut. I den forløbne periode tid kan de politiske forhold og Inatsisartuts sammensætning være ændret, hvorfor en fornyet 1. behandling efter sædvanlig praksis ikke findes betænkelig. Det forekommer i øvrigt lettere usandsynligt, at der vil være større interesse fra medlemmerne for at genanmelde forslag til en *forårssamling*, i de tilfælde, hvor forslagsstiller (eller behandlende udvalg) op til den foregående *efterårssamling* ikke engang har fundet anledning til at anmode Formandskabet om at opretholde forslaget.

Ad 11. Finder Forretningsordensudvalget, at forslags automatiske bortfald vil kunne gøre det nemmere for Inatsisartut at undgå at behandle særligt ømtålelige forslag?:

Lovudvalget påpeger, at der kan tænkes fremsat ikke-realiserbare forslag i Inatsisartut, hvor det i fh.t. offentligheden kan være politisk svært for udvalgene eller Inatsisartut at afvise forslaget. Det kunne f.eks. være et forslag om at hæve alderspensionerne til det fire-dobbelte, uden at nogen form for finansiering er anvist.

Lovudvalget overvejer, om den foreslåede bestemmelse om at forslag automatisk bortfalder ved Inatsisartutårets slutning kan vise sig nyttig i sådanne situationer, idet det vil kunne være at

INATSIARTUT

foretrække for det behandlende udvalg på denne vis at slippe for at skulle indstille forslaget til afvisning.

Udvalget for Forretningsordenen kan selvsagt ikke afvise, at bestemmelsen på denne vis diskret kan hjælpe Inatsisartut til at undgå at tage stilling til f.eks. alvorligt udgiftskrævende, men i offentligheden populære, forslag. Det må dog erindres, at en forslagsstiller til et sådant forslag selv vil kunne tilsikre forslagets opretholdelse.

Ad 12. Finder Forretningsordensudvalget, at de foreslåede taletider ved mistillidsvotum er tilstrækkelige?:

Formandskabet har foreslået formaliserede taletider ved fremsættelse af mistillidsvotum.

Der er foreslået 5 minutter til forelæggelse, 5 minutter til fremlæggelse af en eventuel afværgedagsorden, 5 minutter til hvert ordførerindlæg og 5 minutter til afsluttende bemærkninger fra Naalakkersuisut.

Det er vurderingen, at de foreslåede taletider svarer til, eller er længere, end den taletid, der i dag i praksis anvendes ved behandling af mistillidsvotum.

Udvalget finder ikke, at disse taletider bør forlænges yderligere i fh.t. det foreslåede. Udvalget lægger i denne forbindelse vægt på, at fremsættelse af mistillidsvotum sædvanligvis sker uden samtidig fremlæggelse af et større skriftligt materiale og med ganske kort tid til politisk stillingtagen. Der ses således ikke behov for længere taletider med henblik på forelæggelse af ordførerindlæg e.a. Mødeleder vil dog ved et konkret skøn kunne tildele længere taletider, såfremt dette under forholdets natur skønnes hensigtsmæssigt.

Ad 13. Finder Forretningsordensudvalget, at den foreslåede talerækkefølge ved mistillidsvotum kan forbedres?:

Lovudvalget konstaterer, at med den foreslåede talerækkefølge ved mistillidsvotum kommer Naalakkersuisut først til orde efter ordførerindlæggene.

Lovudvalget finder, at det kunne være mere fair, at den Naalakkersuisoq, der udtrykkes mistillid til, får mulighed for at komme til orde, inden partiernes ordførerindlæg forelægges.

Udvalget for forretningsordenen er enig i denne betragtning.

Ad 14. Finder Forretningsordensudvalget, at der bør skabes hjemmel til udenlandske gæstetalere holder tale fra talerstolen i Inatsisartut?

Siumuts gruppe har fremsendt en skrivelse, i hvilken det opfordres til, at det i forbindelse med arbejdet med Forretningsordenen overvejes via et ændringsforslag at tilføje forretningsordenen en bestemmelse, hvorefter udenlandske besøgende regeringsmedlemmer eller prominente

INATSIARTUT

officielle gæster gives mulighed for at holde en tale til medlemmerne af Inatsisartut. En tilsvarende ordning kendes især fra det amerikanske senat, hvor den japanske premierminister for nyligt holdt en tale til det samlede senatet. Så vidt vides forudsætter adgangen for gæstetalere, at senatet er enigt om at modtage taleren. Denne enighed er dog normalt altid til stede, og altid afklaret på forhånd.

Det angives i skrivelsen, at en sådan ordning bl.a. vil være egnet til at højne medlemmernes interesse for og viden om det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område, ligesom ordningen vil være egnet til at profilere Inatsisartut.

Lovudvalget har anmodet Udvalget for Forretningsordenen om bemærkninger til forslaget.

Det må bemærkes, at den nuværende forretningsorden ikke *afskærer* Inatsisartut fra at modtage en udenlandsk gæstetaler, såfremt dette i øvrigt findes ønskværdigt. Inatsisartutsalen bruges allerede i dag af f.eks. Ungdomsparlamentet, uden at dette har været anset at kræve en særlig hjemmel. Det har herudover generelt været holdningen, at brug af Salen til andre aktiviteter som udgangspunkt ikke må finde sted a.h.t. Inatsisartuts værdighed.

Optagelsen af en egentlig hjemmelsbestemmelse som foreslået vil således være hensigtsmæssig, idet det hermed af Inatsisartut vil være anerkendt, at modtagelsen af sådanne gæstetalere er i harmoni med Salens værdighedskrav. En egentlig hjemmelsbestemmelse vil tilsikre, at der ikke opstår en uklædelig diskussion om lovligheden af at modtage gæstetaleren, såfremt dette i øvrigt skulle blive aktuelt.

Modtagelse af internationale gæster bør herudover forudsætte, at *hele* Inatsisartut bakker op om tiltaget. Det ville således være skadeligt for Inatsisartuts – og Grønlands – værdighed, såfremt det skulle ske, at en højtstående udenlandsk statsgæst tilbyder at holde tale til Inatsisartut, hvorefter kun et fåtal af medlemmer finder anledning til at være til stede i Salen eller i det hele taget udtrykke interesse for besøget.

En hjemmelsbestemmelse kan med fordel bl.a. inddrage følgende:

- a. Gæstetalere i Salen skal af hensyn til Inatsisartuts værdighed forhåndsgodkendes af et *enigt* Formandskab.
- b. Udenlandske gæstetalere i Salen vil skulle modtages i overensstemmelse med de (uskrevne) protokol- og værdighedskrav, som gælder for internationale gæster.
- c. Der skal være mulighed for – alt efter lejligheden og formandskabets nærmere bestemmelse – at afholde både lukkede og åbne møder med gæstetalere.

Udvalget for Forretningsordenen finder herefter idéen støttværdig, og skal opfordre Lovudvalget til at medtage et forslag herom i det ændringsforslag, som Lovudvalget arbejder med. En ny bestemmelse synes umiddelbart at mest hensigtsmæssigt kunne optages i Kapitel 12 i Forretningsordenen.

INATSIARTUT

Udvalget for Forretningsordenen skal derudover påpege, at der ved udenlandske gæstetalere kan være en tolkemæssig udfordring. Det vil i sådanne tilfælde kunne være fordelagtigt, hvis taleren benytter et manuskript, som i forvejen er oversat til grønlandsk (og dansk) med henblik på tolkene.

Ekstra punkt: Er Forretningsordensudvalget enig med Formandskabet i, at taletiderne ved spørgetimerne i Salen bør ændres?

Formandskabet besluttede på sit møde den 26. marts 2015, at taletiderne under den almindelige spørgetime hver anden onsdag bør ændres.

Taletiderne har hidtil ikke været optaget i forretningsordenens bilag over taletider. Det hænger givetvis sammen med, at spørgetimen i en Inatsisartutsammenhæng er et ret nyt tiltag, hvorfor man formentlig har haft ønske om løbende at kunne ændre på spørgetimens taletider og indretning i det hele taget, uden at skulle ændre på forretningsordenen.

Der er i det foreliggende forslag til forretningsordenen ikke lagt op til at ændre på denne konstruktion. Taletiderne for spørgetimen og dennes indretning vil i henhold til parlamentarisk praksis herefter fortsat høre under formandskabet.⁶

Udvalget for Forretningsordenen ønsker, at taletiderne også for spørgetimen indskrives i forretningsordenens bilag over.

I relation til spørgetimen hver anden onsdag med spørgsmål fra medlemmer af Inatsisartut til et almindeligt medlem af Naalakkersuisut har formandskabet vurderet, at de eksisterende taletider ikke fungerer hensigtsmæssigt.

I dag er der 2 minutter til det spørgende medlems spørgsmål og 2 minutter til det svarende medlem af Naalakkersuisuts besvarelse.

Medlemmerne kan stille 1 opfølgende spørgsmål på 1 minut, og Naalakkersuisut svarer på opfølgende spørgsmål ligeledes på 1 minut. Denne mulighed for opfølgende spørgsmål og svar bruges dog ikke eller kun sjældent.

Formandskabet har vurderet, at tiden til at formulere spørgsmålet bør sættes ned fra 2 minutter til 1 minut. De fleste spørgsmål stilles alligevel først i de sidste 15 sekunder af de 2 minutters taletid. Og det tager længere tid at svare end at spørge.

⁶ Det er alene for spørgetimens taletider, at Formandskabet hidtil har haft denne kompetence. Alle øvrige taletider er fastsat i forretningsordenen, og kan herefter kun ændres af Inatsisartut selv, om end det er almindeligt accepteret, at Formandskabet lejlighedsvis kan godkende længere taletider, f.eks. til forelæggelse af særligt omfattende forelæggelsesnotater eller ordførerindlæg. Formandskabets til enhver tid besluttede taletider for spørgetimen gøres bekendt for Inatsisartut i den pjece, som Inatsisartuts administration løbende vedligeholder. Aktuelt "Administrativ oversigt over taletider 2015 - Revideret marts 2015". Se afsnit 7.

INATSISARTUT

Udvalget for Forretningsordenen finder for nuværende dog ikke, at de gældende taletider bør ændres.

Med venlig hilsen

Lars-Emil Johansen

Formand for udvalget for Forretningsordenen

Kopi: Formandskabet